

LIETUVOS RESPUBLIKOS
APLINKOS APSAUGOS VALSTYBINĖS KONTROLĖS

ĮSTATYMAS

2002 m. liepos 1 d. Nr. IX-1005
Vilnius

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šis Įstatymas nustato aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę Lietuvos Respublikoje vykdančias institucijas bei pareigūnus, jų teisinį statusą, veiklos teisinius pagrindus bei pagrindinius principus, veiklos organizavimą, reglamentuoja aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės procesą.

2. Šio Įstatymo nuostatos suderintos su Europos Sąjungos teisės aktais, nurodytais Įstatymo priede.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-648](#), 2006-06-08, Žin., 2006, Nr. 72-2667 (2006-06-28)

2 straipsnis. Pagrindinės Įstatymo sąvokos

1. **Aplinkai kenksminga veikla** – fizinių ar juridinių asmenų konkreti veikla, kuri daro neigiamą poveikį aplinkai, viršijanti teisės aktų nustatytus aplinkos apsaugos normatyvus ar standartus.

2. **Aplinkai kenksmingos veiklos sustabdymas** – uždraudimas tam tikrą laikotarpį fiziniam ar juridiniam asmeniui vykdyti konkrečią aplinkai kenksmingą veiklą.

3. **Aplinkos apsaugos valstybinė kontrolė** – specialių valstybės įgaliotų institucijų ir pareigūnų veikla, kuria siekiama užtikrinti teisėtumą ir teisėtvarką aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo srityje, pasireiškianti aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimų prevencija, pažeidimų nutraukimu bei šių pažeidimų padarymu kaltų asmenų nustatymu, jų patraukimu teisinėn atsakomybėn.

4. **Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai** – Aplinkos ministerijos sistemos pareigūnai, turintys šio ir kitų įstatymų jiems suteiktas galias.

5. **Augalų ar gyvūnų masinis žuvimas** – staigus arba laipsniškas augalų ar gyvūnų individų ar populiacijų skaičiaus sumažėjimas, dėl kurio gali būti pažeista ekologinė pusiausvyra ar grėsti augalų ar gyvūnų populiacijų visiškas išnykimas, atsiradęs dėl fizinių ar juridinių asmenų vykdomos aplinkai kenksmingos veiklos.

6. **Privalomasis nurodymas** – aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančio pareigūno įpareigojimas fiziniam ar juridiniam asmeniui per tam tikrą terminą įgyvendinti aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių įstatymų ar kitų teisės aktų reikalavimus arba imtis priemonių, kad aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimų arba žalos aplinkai būtų išvengta ar ji sumažinta, arba likviduoti pasekmes, sukeltas aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių įstatymų ar kitų teisės aktų pažeidimu, arba įgyvendinti aplinkos atkūrimo priemones.

7. **Privati teritorija** – fizinių arba privačių juridinių asmenų nuosavybės teise ar kitais pagrindais valdoma, naudojama teritorija, išskyrus asmens būstą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-648](#), 2006-06-08, Žin., 2006, Nr. 72-2667 (2006-06-28)

3 straipsnis. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės turinys

Siekdamos užtikrinti teisėtumą ir teisėtvarką aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo srityje, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės institucijos ir pareigūnai:

1) organizuoja ir vykdo prevencinę veiklą, kuria siekiama, kad fiziniai ir juridiniai asmenys laikytųsi įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą, reikalavimų;

2) kontroliuoja, ar teisėtai, laikantis įstatymų ir kitų teisės aktų, fiziniai ir juridiniai asmenys naudoja žemės, žemės gelmių, paviršinių ir požeminių vandenių, aplinkos oro, augalijos (įskaitant miškus), gyvūnijos (įskaitant žuvų išteklius) bei kitus gamtos išteklius;

3) kontroliuoja, ar fiziniai ir juridiniai asmenys, turintys pareigą atkurti gamtos išteklius, laiku ir tinkamai šią pareigą įvykdo;

4) kontroliuoja, ar fiziniai ir juridiniai asmenys vykdo savo pareigą saugoti aplinką;

5) kontroliuoja, ar fiziniai ir juridiniai asmenys laikosi nustatytų teršalų išmetimo ir išleidimo į aplinką bei aplinkos kokybės reikalavimų normų;

6) kontroliuoja, ar tinkamai tvarkoma aplinkos komponentų užterštumo, aplinkos komponentų tyrimų kokybės, gamtos išteklių naudojimo, atliekų apskaita, ar pateikiami teisingi šios apskaitos duomenys;

7) kontroliuoja, kaip įgyvendinamos aplinkos apsaugos programos ir priemonės;

8) esant šiame Įstatyme numatytiems pagrindams, duoda fiziniams ir juridiniams asmenims privalomuosius nurodymus;

9) taiko aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidėjams šiame ir kituose įstatymuose nustatytas teisinio poveikio priemones – nustatyta tvarka skiria administracines nuobaudas (įstatymų nustatytais atvejais perduoda medžiagą teisėsaugos institucijoms spręsti klausimą dėl kaltų asmenų patraukimo baudžiamojon atsakomybėn) bei ekonomines baudas, sustabdo aplinkai kenksmingą veiklą, atšaukia gamtos išteklių naudojimo leidimus, taiko kitas įstatymų nustatytas teisinio poveikio priemones;

10) nustatyta tvarka įvertina aplinkos apsaugos įstatymų ar kitų teisės aktų pažeidimais padarytą žalą aplinkai ir teikia ieškinius dėl jos atlyginimo.

11) kontroliuoja, ar cheminės medžiagos ir preparatai (išskyrus tiekiamas rinkai chemines medžiagas ir preparatus, skirtus vartotojų asmeniniams ir namų ūkio poreikiams tenkinti) klasifikuojami, ženklinami, pakuojami, saugomi, laikomi, įtraukiami į apskaitą ir jų apskaita vykdoma pagal teisės aktų reikalavimus, teisėtai valdomi, naudojami, jais disponuojama; nepažeidžiami pranešimų apie naujas chemines medžiagas, duomenų, ataskaitų dėl cheminių medžiagų ir preparatų teikimo reikalavimai; taip pat pagal kompetenciją kontroliuoja, ar nepažeidžiami cheminių medžiagų ir preparatų importo (įvežimo) į Lietuvos Respublikos teritoriją, eksporto (išvežimo) iš Lietuvos Respublikos teritorijos reikalavimai;

12) kontroliuoja, ar genetiškai modifikuoti organizmai ribotai naudojami, išleidžiami į aplinką laikantis teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-2075](#), 2004-03-23, *Žin.*, 2004, Nr. 50-1636 (2004-04-06)

Nr. [X-648](#), 2006-06-08, *Žin.*, 2006, Nr. 72-2667 (2006-06-28)

4 straipsnis. Pagrindiniai aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės principai

Aplinkos apsaugos valstybinė kontrolė grindžiama šiais principais:

1) prevencijos principas – užkirsti kelią aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimams, siekti išvengti neigiamo poveikio aplinkai;

2) proporcingumo principas – priemonės, naudojamos tikslui pasiekti, turi atitikti tikslą;

3) sprendimų priėmimo savarankiškumo ir pareigūnų asmeninės atsakomybės už priimtus sprendimus principas – aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai sprendimus pagal savo kompetenciją priima savarankiškai ir asmeniškai už juos atsako;

4) atsakomybės neišvengiamumo principas – aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės institucijos ir pareigūnai turi siekti, kad kiekvienas asmuo, padaręs aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių įstatymų ar kitų teisės aktų pažeidimą, būtų nustatytas, patrauktas atsakomybėn, teisingai ir laiku nubaustas, visiškai atlygintų aplinkai padarytą žalą bei pašalintų pažeidimo sukeltas neigiamas pasekmes;

5) objektyvumo principas – sprendimų priėmimas ir kiti aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės institucijų ir pareigūnų veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs;

6) nepiktnaudžiavimo valdžia principas – aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės institucijoms ir pareigūnams draudžiama vykdyti veiklą neturint tam suteiktų galių arba priimti sprendimus pagal savo kompetenciją siekiant kitų, negu įstatymų nustatyta, tikslų;

7) viešumo principas – visuomenei turi būti prieinama informacija apie atliktus patikrinimus, jų rezultatus ir aplinkos apsaugą bei gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidėjams taikytas poveikio priemones, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus.

II SKYRIUS

APLINKOS APSAUGOS VALSTYBINĖS KONTROLĖS ORGANIZAVIMAS, VYKDYMAS IR PRIEŽIŪRA

5 straipsnis. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės organizavimas

Aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę Lietuvos Respublikoje organizuoja Aplinkos ministerija.

6 straipsnis. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės vykdymas

1. Aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę Lietuvos Respublikoje vykdo Aplinkos ministerijai pavaldūs teritoriniai valstybinio administravimo subjektai – regionų aplinkos apsaugos departamentai.

2. Regionų aplinkos apsaugos departamentų nuostatus tvirtina Vyriausybė arba jos įgaliotas ministras.

7 straipsnis. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūra

Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūrą atlieka Aplinkos ministerija arba jos įgaliota institucija.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-2075](#), 2004-03-23, Žin., 2004, Nr. 50-1636 (2004-04-06)

8 straipsnis. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūrą atliekančios institucijos pagrindinės funkcijos

Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūrą atliekanti institucija:

1) tikrina, ar aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės institucijos ir pareigūnai laikosi jų veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų aplinkos apsaugos valdymo srityje, tinkamai atlieka savo funkcijas ir pareigas, tikrina, analizuoja ir vertina, ar aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės institucijos efektyviai vykdo aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę;

2) aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančių institucijų ir pareigūnų veiklos efektyvumui įvertinti tikrina, ar fiziniai ir juridiniai asmenys laikosi aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų;

3) vykdo aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės valdymą bei metodiškai vadovauja aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančioms institucijoms;

4) šio Įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytais atvejais nagrinėja ginčus dėl aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės institucijų ar pareigūnų priimtų sprendimų;

5) atlieka kitas šio Įstatymo ir kitų teisės aktų pavestas funkcijas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-2075](#), 2004-03-23, Žin., 2004, Nr. 50-1636 (2004-04-06)

9 straipsnis. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės bei aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūros institucijų santykiai su kitomis valstybės ir savivaldybių institucijomis

1. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės institucijos bei aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūrą atliekanti institucija kitų valstybės bei savivaldybių institucijų prašymu privalo neatlygintinai joms pateikti turimą informaciją, būtiną šių institucijų funkcijoms atlikti.

2. Kitos valstybės bei savivaldybių institucijos, valstybės, savivaldybių įmonės, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės bei aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūros institucijų

prašymu privalo neatlygintinai teikti turimą informaciją, būtiną aplinkos apsaugos valstybinei kontrolei vykdyti.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-2075](#), 2004-03-23, Žin., 2004, Nr. 50-1636 (2004-04-06)

III SKYRIUS

APLINKOS APSAUGOS VALSTYBINĖS KONTROLĖS PAREIGŪNAI

10 straipsnis. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai

Aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę Lietuvos Respublikoje vykdo Aplinkos ministerijos sistemos pareigūnai, kurie pagal jiems suteikiamas galias skirstomi į:

- 1) vyriausiuosius valstybinius aplinkos apsaugos inspektorius;
- 2) vyresniuosius valstybinius aplinkos apsaugos inspektorius;
- 3) valstybinius aplinkos apsaugos inspektorius.

11 straipsnis. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnų galių suteikimas, sustabdymas ir atėmimas

1. Vyriausiojo valstybinio aplinkos apsaugos inspektoriaus, vyresniojo valstybinio aplinkos apsaugos inspektoriaus, valstybinio aplinkos apsaugos inspektoriaus galios suteikiamos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūrą atliekančios institucijos bei regionų aplinkos apsaugos departamentų valstybės tarnautojams priimant juos į šias pareigas arba aplinkos ministro įsakymu.

2. Kitiems Aplinkos ministerijos sistemos valstybės tarnautojams ir valstybiniams miškų pareigūnams aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnų galios suteikiamos aplinkos ministro įsakymu.

3. Aplinkos ministras šio straipsnio 2 dalyje nustatytu atveju negali suteikti didesnių negu vyresniojo valstybinio aplinkos apsaugos inspektoriaus galių.

4. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnų galių sustabdymo ir atėmimo atvejus bei tvarką nustato aplinkos ministras.

12 straipsnis. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnų teisės ir pareigos

1. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai turi šias teises ir pareigas:

1) pateikę tarnybinį pažymėjimą, netrukdomi patekti (įeiti, įvažiuoti) į visų įmonių, įstaigų, organizacijų, ūkių, karinių dalinių, pasienio ruožo bei privačias teritorijas ir jose esančius objektus (statinius, įrenginius, patalpas ir kt.), kitus ūkinės veiklos objektus ir tikrinti, ar juose laikomasi aplinkos apsaugą, gamtos išteklių naudojimą ir atkūrimą reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų, atlikti kontrolinius tyrimus ir matavimus, neatlygintinai gauti cheminių medžiagų ir preparatų pavyzdžius tyrimams, jų sudėčiai bei savybėms iširti ar bandymams atlikti, taip pat įstatymų nustatyta tvarka gauti informaciją bei duomenis, kurie yra valstybės ar tarnybos, komercinė ar pramoninė paslaptis, cheminių medžiagų ir preparatų kontrolei atlikti;

2) tikrinti dokumentus, liudijančius gamtos išteklių įsigijimo teisėtumą bei gamtos išteklius – ar jų kiekis, rūšis, kokybė ir kt. atitinka dokumentuose nurodytus duomenis;

3) laikydamiesi tarptautinės teisės ir Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimų, sustabdyti ir tikrinti Lietuvos Respublikos bei užsienio valstybių laivus, kitas vandens transporto priemones Lietuvos Respublikos vidaus, teritoriniuose vandenyse ir ekonominėje zonoje – vykdyti juose aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę, taip pat vykdyti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę tarptautiniuose vandenyse esančiuose Lietuvos Respublikos laivuose su Lietuvos valstybės vėliava bei pagal tarptautinius įsipareigojimus – tarptautiniuose vandenyse esančiuose užsienio laivuose;

4) kad būtų užkirstas kelias aplinkos apsaugos įstatymų pažeidimams, už kuriuos numatyta teisinė atsakomybė, Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka sustabdyti ir apžiūrėti įtariamų asmenų transporto priemones;

5) įstatymų nustatyta tvarka atlikti asmens apžiūrą ir daiktų patikrinimą, paimti daiktus ir dokumentus, taip pat apžiūrėti įvykio vietą;

6) šio Įstatymo nustatytais atvejais ir nustatyta tvarka duoti privalomuosius nurodymus fiziniams ir juridiniams asmenims;

7) šio Įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka sustabdyti fizinių ar juridinių asmenų vykdomą aplinkai kenksmingą veiklą;

8) surašyti protokolus, aktus ir kitokius nustatytos formos dokumentus;

9) įstatymų nustatyta tvarka nagrinėti administracinių teisės pažeidimų bylas ir skirti administracines nuobaudas;

10) įstatymų nustatytais atvejais pristatyti aplinkos apsaugos įstatymų pažeidėjus į policijos įstaigas asmenybei nustatyti;

11) šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka saugoti, nešioti ir panaudoti šaunamąjį ginklą bei specialiąsias priemones – antrankius, asmens savigynai skirtas dujas, tarnybinius šunis, transporto priverstinio stabdymo priemones;

12) vykdamą į įvykio vietą ar persekiodami transporto priemones, kurias vairuoja arba kuriose yra asmenys, įtariamą padarę aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių įstatymų ar kitų teisės aktų pažeidimus, Vyriausybės nustatyta tvarka naudoti mėlynos spalvos švyturėlius;

13) gauti iš juridinių ir fizinių asmenų informaciją, reikalingą užkirsti kelią aplinkos apsaugos įstatymų pažeidimams, išaiškinti pažeidimus ir nustatyti pažeidėjus, patraukti juos atsakomybėn, taip pat gauti informaciją apie ūkinės veiklos poveikį aplinkai, informaciją, susijusią su mokesčiais už aplinkos teršimą bei gamtos išteklių naudojimą;

14) dėvėti nustatyto pavyzdžio uniformą;

15) gavę pranešimą apie aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus, imtis visų priemonių, kad pažeidimas būtų išaiškintas ir nustatyti pažeidėjai, o jei patys to padaryti negali, informuoti kompetentingą valstybės instituciją, kad ši imtųsi priemonių pažeidimui išaiškinti ir pažeidėjui nustatyti;

16) išaiškinę aplinkos apsaugą reglamentuojančių įstatymų ar kitų teisės aktų pažeidimą, kuriuo aplinkai buvo padaryta žala, privalo per 30 dienų pasiūlyti pažeidėjui gera valia atlyginti žalą. Jei pažeidėjas per aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno nurodytą terminą savanoriškai žalos neatlygina arba ją atlygina neviseiškai, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas ne vėliau kaip per 30 dienų nuo šio termino pabaigos privalo pareikšti ieškinį teisme dėl padarytos aplinkai žalos atlyginimo.

2. Vyresnieji aplinkos apsaugos inspektoriai neturi šio straipsnio 1 dalies 7 punkte nustatytų aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnų galių.

3. Valstybiniai aplinkos apsaugos inspektoriai neturi šio straipsnio 1 dalies 7 punkte nustatytų aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnų galių ir teisės vykdyti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę tarptautiniuose vandenyse. Valstybiniai aplinkos apsaugos inspektoriai, kuriems galios suteiktos šio Įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka, neturi galių, numatytų šio straipsnio 1 dalies 6 punkte.

4. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai, nepaisant jų tarnybos vietos, turi teisę vykdyti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, jos teritoriniuose vandenyse ir ekonominėje zonoje Baltijos jūroje.

5. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnams aplinkos ministras išduoda jų galias patvirtinančius pažymėjimus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-2075](#), 2004-03-23, *Žin.*, 2004, Nr. 50-1636 (2004-04-06)

Nr. [X-648](#), 2006-06-08, *Žin.*, 2006, Nr. 72-2667 (2006-06-28)

13 straipsnis. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnų socialinės garantijos

1. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnų gyvybė ir sveikata valstybės biudžeto lėšomis privalomai draudžiamos nuo nelaimingų atsitikimų tarnybinių pareigų vykdymo metu.

2. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas apdraudžiamas suma, lygia jo vidutiniam darbo užmokesčiui, padaugintam iš 12, bet ne didesne kaip Vyriausybės nustatytos 48 minimaliosios mėnesinės algos.

3. Pripažinimo draudiminiais įvykiais atvejus, draudimo išmokų dydžius, atsižvelgiant į sveikatos sutrikimo laipsnį, ir išmokėjimo tvarką nustato Vyriausybė.

4. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnui žuvus vykdant tarnybines pareigas, išmokama vienkartinė dešimties metų (120 mėnesių) vidutinio darbo užmokesčio dydžio kompensacija lygiomis dalimis jo sutuoktiniui, nepilnamečiams vaikams (įvaikiams), kuriems nėra sukakę 18 metų, taip pat vaikams (įvaikiams), kurie mokosi nustatyta tvarka įregistruotų aukštųjų ar aukštesniųjų mokymo įstaigų dieniniuose skyriuose, jei jiems nėra sukakę 24 metai, žuvusiojo vaikams, gimusiems po jo mirties, tėvui (motinai) bei nedarbingiems asmenims, kurie buvo žuvusiojo išlaikomi arba jo mirties dieną turėjo teisę gauti jo išlaikymą.

5. Žuvusysis laidojamas valstybės lėšomis.

6. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnui, sužalotam vykdant tarnybines pareigas, jei dėl šio sužalojimo jis neteko darbingumo ar jo darbingumas sumažėjo, neatsižvelgiant į draudimo išmokas, išmokama nuo 1 iki 5 metų (nuo 12 iki 60 mėnesių) vidutinio darbo užmokesčio dydžio kompensacija.

7. Kompensacijos dydį, atsižvelgiant į darbingumo sumažėjimą, ir kompensacijų išmokėjimo tvarką nustato Vyriausybė.

IV SKYRIUS APLINKOS APSAUGOS VALSTYBINĖS KONTROLĖS PROCESAS

PIRMASIS SKIRSNIS FIZINIŲ IR JURIDINIŲ ASMENŲ VEIKLOS TIKRINIMAS

14 straipsnis. Teisės tikrinti fizinių ir juridinių asmenų veiklą atsiradimo pagrindai

Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai turi teisę tikrinti fizinių ir juridinių asmenų veiklą, kai šie:

- 1) vykdo veiklą, turinčią ar galinčią turėti neigiamą poveikį aplinkai;
- 2) yra gamtos išteklių naudotojai;
- 3) yra savininkai, valdytojai ar naudotojai pastatų, statinių, įrengimų, turinčių ar galinčių turėti neigiamą poveikį aplinkai;
- 4) yra aplinkosaugos paskirties pastatų, statinių, įrengimų savininkai, valdytojai ar naudotojai;
- 5) yra pagrįstas įtarimas, kad jie rengiasi daryti, daro ar padarė teisės pažeidimą aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo srityje.

15 straipsnis. Fizinių asmenų veiklos tikrinimo tvarka

Tikrindamas fizinio asmens veiklą, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas privalo:

- 1) prisistatyti asmeniui, kurio veikla tikrinama, pateikti savo galias patvirtinantį dokumentą ir nurodyti patikrinimo priežastį;
- 2) asmens, kurio veikla tikrinama, prašymu pateikti papildomą informaciją, tiesiogiai susijusią su patikrinimu;
- 3) nustatęs pažeidimą, trumpai nurodyti pažeidėjui pažeidimo esmę, pareigą nutraukti pažeidimą;
- 4) jei reikia, įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka bei atvejais surašyti protokolą, aktą ar kitą dokumentą, fiksuojantį pažeidimą ar patį patikrinimo faktą, bei pateikti asmeniui, kurio veikla tikrinama, su juo susipažinti ir jį pasirašyti (tais atvejais, kai tikrindamas fizinio asmens veiklą aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas surašo patikrinimo aktą ir šį patikrinimo aktą fizinis asmuo atsisako pasirašyti arba šis patikrinimo aktas surašomas jam nedalyvaujant, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas patikrinimo aktą privalo registruotu laišku išsiųsti fiziniam asmeniui, kurio veikla tikrinta);
- 5) asmens, kurio veikla tikrinama, prašymu išklausti ir, jei reikia, užrašyti jo skundus, pareiškimus arba, jei jie pateikiami raštu, juos priimti ir perduoti savo tiesioginiam vadovui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-2075](#), 2004-03-23, *Žin.*, 2004, Nr. 50-1636 (2004-04-06)

16 straipsnis. Juridinių asmenų veiklos tikrinimas

Tikrinamas juridinių asmenų veiklą, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas privalo:

- 1) prisistatyti juridinio asmens savininkui, vadovui ar jų įgaliotam atstovui (toliau – juridinio asmens atstovui) ir pateikti galias patvirtinantį dokumentą, paaiškinti patikrinimo tikslą;
- 2) paaiškinti juridinio asmens atstovui jo teisę dalyvauti patikrinime, pateikti su patikrinimu susijusius prašymus ir pasiūlymus;
- 3) nustatęs pažeidimą, dėl kurio yra kaltas juridinis asmuo, nurodyti juridinio asmens atstovui pažeidimo esmę ir pareigą nutraukti pažeidimą;
- 4) atlikęs patikrinimą – surašyti patikrinimo aktą. Jis surašomas dviem egzemplioriais. Patikrinimo akte turi būti nurodomas patikrinimą atlikusio aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno vardas, pavardė, ir pareigos, tarnybos vieta, patikrinimo data, patikrinimo priežastys, patikrinimo metu nustatyti pažeidimai. Patikrinimo aktą pasirašo patikrinimą atlikęs pareigūnas bei juridinio asmens atstovas. Patikrinimą atlikęs aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas vieną patikrinimo akto egzempliorių perduoda juridinio asmens atstovui, kitą ne vėliau kaip per 3 darbo dienas užregistruoja patikrinimų žurnale. Tokiais atvejais, kai juridinio asmens atstovas patikrinime nedalyvauja dėl to, kad negalima jo rasti, arba vengia dalyvauti patikrinime, turi dalyvauti liudytojas ir apie tai įrašoma patikrinimo akte. Patikrinimo aktas paštu išsiunčiamas juridiniam asmeniui arba pasirašytinai perduodamas jo atstovui;
- 5) tikrinamojo juridinio asmens atstovo prašymus, skundus aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas privalo įrašyti patikrinimo akte ir pateikti savo tiesioginiam vadovui.

17 straipsnis. Pateikimas į privačias teritorijas

1. Į privačias teritorijas aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai turi teisę patekti (įeiti ar įvažiuoti) su teritorijos savininku, valdytoju ar jų įgaliotu atstovu.
2. Esant būtinybei, kai privačios teritorijos savininko arba valdytojo rasti negalima arba jie atsisako dalyvauti patikrinime ir vengia skirti įgaliotą atstovą, arba atsisako įleisti aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnus į privačią teritoriją, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai gali į ją patekti bei vykdyti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę ir be jų. Tokiu atveju turi dalyvauti liudytojas. Apie jo dalyvavimą įrašoma patikrinimo akte ir liudytojas šį aktą pasirašo.

ANTRASIS SKIRSNIS PRIVALOMIEJI NURODYMAI

18 straipsnis. Privalomojo nurodymo davimo atvejai

Privalomieji nurodymai duodami šiais atvejais:

- 1) kai yra grėsmė, kad bus pažeisti aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių įstatymų ar kitų teisės aktų reikalavimai ir (arba) kai dėl fizinių ar juridinių asmenų veiksmų ar neveikimo gali būti padaryta žala aplinkai, siekiant tokių pažeidimų ir (arba) žalos aplinkai išvengti ar ją sumažinti;
- 2) kai aplinkos apsaugos įstatymų ar kitų teisės aktų pažeidimas yra trunkamasis ir išaiškinus jį bei nubaudus kaltus asmenis nustatomas terminas jį nutraukti;
- 3) kai nustatomas terminas pašalinti aplinkos apsaugos įstatymų ar kitų teisės aktų pažeidimo priežastis;
- 4) kai nustatomas terminas likviduoti aplinkos apsaugos įstatymų ar kitų teisės aktų pažeidimu sukeltas pasekmes;
- 5) kai padaryta žala aplinkai ir nustatomos aplinkos atkūrimo priemonės ir jų įgyvendinimo terminai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-648](#), 2006-06-08, *Žin.*, 2006, Nr. 72-2667 (2006-06-28)

19 straipsnis. Neteko galios nuo 2004 m. balandžio 6 d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-2075](#), 2004-03-23, *Žin.*, 2004, Nr. 50-1636 (2004-04-06)

20 straipsnis. Privalomojo nurodymo turinys

1. Privalomajame nurodyme turi būti šie duomenys:

- 1) aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno, duodančio privalomąjį nurodymą, vardas, pavardė, pareigos, tarnybos vieta;
- 2) privalomojo nurodymo surašymo data ir vieta;
- 3) kam duodamas privalomasis nurodymas – juridinio asmens pavadinimas, adresas. Jei privalomasis nurodymas duodamas fiziniam asmeniui – jo vardas, pavardė, asmens kodas, gyvenamoji vieta;
- 4) kokius pažeidimus ar jų pasekmes arba veiksmus, sudarančius sąlygas aplinkos apsaugos įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimams ar žalai aplinkai atsirasti, turi pašalinti asmuo, kuriam duodamas privalomasis nurodymas, arba kokias aplinkos atkūrimo priemones turi įgyvendinti asmuo, kuriam duodamas privalomasis nurodymas, ir per kokius terminus jis tai turi padaryti;
- 5) privalomojo nurodymo apskundimo tvarka.

2. Privalomasis nurodymas pateikiamas pasirašyti ir įteikiamas juridinio asmens atstovui ar fiziniam asmeniui, kuriam šis nurodymas duodamas. Jeigu juridinio asmens atstovas ar fizinis asmuo atsisako pasirašyti, tai įrašoma privalomajame nurodyme ir šis išsiunčiamas jiems registruotu laišku.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-648](#), 2006-06-08, *Žin.*, 2006, Nr. 72-2667 (2006-06-28)

21 straipsnis. Privalomojo nurodymo įvykdymo terminai

1. Privalomojo nurodymo įvykdymo terminus, ne ilgesnius kaip 3 mėnesiai, nustato privalomąjį nurodymą duodantis aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas pagal tai, koks laikotarpis, atsižvelgiant į objektyvias aplinkybes, yra reikalingas privalomajame nurodyme nustatytiems reikalavimams įgyvendinti.

2. Ilgesnius privalomojo nurodymo įvykdymo terminus aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas gali nustatyti suderinęs su savo tiesioginiu vadovu.

3. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas, nustatęs ilgesnius negu šio straipsnio pirmojoje dalyje numatyti privalomojo nurodymo įvykdymo terminai, apie tai privalo pranešti aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūrą atliekančiai institucijai.

22 straipsnis. Privalomojo nurodymo terminų pratęsimas

1. Asmens, kuriam duotas privalomasis nurodymas, rašytiniu prašymu, jeigu jis dėl objektyvių priežasčių negali laiku įvykdyti šio nurodymo, nurodymo įvykdymo terminai gali būti pratęsti.

2. Kad privalomojo nurodymo įvykdymo terminas būtų pratęstas, galima kreiptis ne vėliau kaip 7 dienas iki privalomojo nurodymo įvykdymo termino pabaigos.

3. Sprendimą pratęsti privalomojo nurodymo įvykdymo terminą, tačiau ne ilgiau kaip dar 2 mėnesiams, priima privalomąjį nurodymą davęs pareigūnas. Apie tokį sprendimą jis privalo nedelsdamas informuoti aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūrą vykdančią instituciją.

4. Privalomajame nurodyme nustatytus jo įvykdymo terminus pakartotinai gali pratęsti regiono aplinkos apsaugos departamento vadovas, apie tai raštu pranešęs aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūrą atliekančiai institucijai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-2075](#), 2004-03-23, *Žin.*, 2004, Nr. 50-1636 (2004-04-06)

23 straipsnis. Privalomojo nurodymo apskundimas

1. Privalomąjį nurodymą gali apskusti asmuo, dėl kurio jis priimtas, arba jo įgaliotas atstovas.

2. Privalomasis nurodymas per 10 dienų nuo jo įteikimo gali būti skundžiamas vadovui regiono aplinkos apsaugos departamento, kurio kontroliuojamoje teritorijoje juridinis ar fizinis asmuo vykdo veiklą ir privalomojo nurodymo dėl šios veiklos pagrindu privalo atlikti veiksmus ar nuo jų susilaikyti.

3. Jei privalomąjį nurodymą davė regiono aplinkos apsaugos departamento vadovas, privalomasis nurodymas per šio straipsnio 2 dalyje nustatytą terminą skundžiamas aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūrą atliekančiai institucijai.

4. Skundas dėl privalomojo nurodymo turi būti išnagrinėtas per 5 darbo dienas.

5. Regiono aplinkos apsaugos departamento vadovas (aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūrą atliekanti institucija) išnagrinėjęs skundą priima vieną iš šių sprendimų:

1) privalomąjį nurodymą palieka nepakeistą;

2) privalomąjį nurodymą pakeičia iš dalies, sumažindamas jame nustatytus reikalavimus arba pratęsdamas jo įvykdymo terminus;

3) privalomąjį nurodymą panaikina ir perduoda jį priėmusiam pareigūnui pateikti iš naujo;

4) privalomąjį nurodymą panaikina.

6. Priimtas sprendimas turi būti motyvuotas.

7. Regiono aplinkos apsaugos departamento vadovo (aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūrą atliekančios institucijos) sprendimas įstatymų nustatyta tvarka gali būti skundžiamas teismui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-2075](#), 2004-03-23, *Žin.*, 2004, Nr. 50-1636 (2004-04-06)

24 straipsnis. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnų veiksmai, jei pasibaigus privalomojo nurodymo terminui jame nustatyti reikalavimai neįvykdomi

Jei privalomasis nurodymas laiku neįvykdomas, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas privalo patraukti administracinėn atsakomybėn asmenį, neįvykdžiusį privalomojo nurodymo, už šio nurodymo neįvykdymą, už aplinkos apsaugos įstatymų ir kitų teisės aktų, dėl kurių buvo duotas privalomasis nurodymas, pažeidimus (jei pažeidimas trunkamasis), taip pat pakartotinai duoti privalomąjį nurodymą, kurio įvykdymo terminai nustatomi remiantis šio skirsnio nuostatomis, arba, jei privalomasis nurodymas duotas dėl priežasčių, nurodytų šio įstatymo 18 straipsnio 5 punkte, pareikšti ieškinį teisme dėl aplinkai padarytos žalos atlyginimo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-648](#), 2006-06-08, *Žin.*, 2006, Nr. 72-2667 (2006-06-28)

TREČIASIS SKIRSNIS APLINKAI KENKSMINGOS VEIKLOS SUSTABDYMAS

25 straipsnis. Aplinkai kenksmingos veiklos sustabdymo pagrindai

Aplinkai kenksmingą veiklą sustabdyti galima šiais atvejais:

1) jei fiziniam ar juridiniam asmeniui buvo duoti ne mažiau kaip du privalomieji nurodymai dėl to paties aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančio įstatymo ar kito teisės akto pažeidimo pašalinimo, tačiau jis nurodymo neįvykdė, nors yra technologinės galimybės įgyvendinti aplinkosaugos reikalavimus;

2) jei dėl fizinio ar juridinio asmens vykdomo vandens, aplinkos oro, žemės ar kitų aplinkos komponentų teršimo masiškai žūsta gyvūnai ar augalai;

3) jei fizinis ar juridinis asmuo teršia aplinkos orą, žemę, vandenį ir tai kelia tiesioginį pavojų žmonių sveikatai ar gyvybei.

26 straipsnis. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai, turintys teisę sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą

Aplinkai kenksmingą veiklą sustabdyti turi teisę tik vyriausieji valstybiniai aplinkos apsaugos inspektoriai.

27 straipsnis. Atvejai, kai aplinkai kenksminga veikla sustabdoma nedelsiant

Šio Įstatymo 25 straipsnio 2 ir 3 punktuose nustatytais atvejais aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas aplinkai kenksmingą veiklą sustabdo nedelsdamas (nenustatomas pasirengimo sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą terminas) ir apie tai praneša regiono aplinkos apsaugos departamentui, kurio teritorijoje sustabdoma aplinkai kenksminga veikla, bei aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūrą atliekančiai institucijai.

28 straipsnis. Atvejai, kai nustatomas pasirengimo sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą terminas

Kai aplinkai kenksminga veikla sustabdoma šio Įstatymo 25 straipsnio 1 punkte nustatytu atveju, gali būti nustatomas pasirengimo sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą terminas. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas, atsižvelgdamas į pasekmes, kurias ši veikla gali sukelti jos nesustabdžius nedelsiant, aplinkai kenksmingos veiklos pobūdį, mastą ir kitas aplinkybes bei sąlygas, nustato ne ilgesnį kaip vieno mėnesio terminą pasirengti sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą ir apie tai raštu praneša fiziniam ar juridiniam asmeniui, kurio veikla sustabdoma.

29 straipsnis. Pasirengimo sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą terminų pratęsimas

1. Pasirengimo sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą terminus fizinio ar juridinio asmens motyvuotu prašymu, kuris turi būti pateikiamas ne vėliau kaip 10 dienų iki pasirengimo sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą termino pabaigos, pratęsti gali regiono aplinkos apsaugos departamento, kurio kontroliuojamoje teritorijoje buvo vykdoma aplinkai kenksminga veikla, vadovas, įvertinęs prašymo motyvų pagrįstumą, tačiau ne ilgiau kaip dar 3 mėnesiams.

2. Pasibaigus šio straipsnio 1 dalyje nustatytiems terminams, juos gali pratęsti aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūrą atliekanti institucija.

30 straipsnis. Aplinkai kenksmingos veiklos sustabdymas panaikinant gamtos išteklių naudojimo leidimą

Jei aplinkai kenksmingą veiklą vykdo juridinis asmuo, kuriam yra išduotas gamtos išteklių naudojimo leidimas, šią veiklą sustabdyti galima panaikinant gamtos išteklių naudojimo leidimą. Gamtos išteklių naudojimo leidimą panaikina regionų aplinkos apsaugos departamentai arba aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūrą atliekanti institucija, priimdami aplinkos ministro nustatytos formos nutarimą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-2075](#), 2004-03-23, Žin., 2004, Nr. 50-1636 (2004-04-06)

31 straipsnis. Aplinkai kenksmingos veiklos sustabdymas priimant nutarimą

Juridinių ar fizinių asmenų vykdoma aplinkai kenksminga veikla sustabdoma priimant aplinkos ministro nustatytos formos nutarimą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-2075](#), 2004-03-23, Žin., 2004, Nr. 50-1636 (2004-04-06)

32 straipsnis. Nutarimo sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą turinys

Nutarime sustabdyti juridinio ar fizinio asmens vykdomą aplinkai kenksmingą veiklą turi būti nurodytas šį nutarimą priėmusio pareigūno vardas, pavardė, pareigos, tarnybos vieta, kokios įmonės, įstaigos, organizacijos, jos cecho, skyriaus ar kito padalinio ir kokia konkreti aplinkai kenksminga veikla sustabdoma, dėl kokių priežasčių bei kokio teisės akto pagrindu ji sustabdoma, pasirengimo sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą terminai (jei vadovaujantis šio Įstatymo nuostatomis juos galima nustatyti), taip pat reikalavimai, kuriuos įvykdžius nutarimas sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą bus panaikintas, nutarimo sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą apskundimo tvarka.

33 straipsnis. Nutarimo sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą priėmimas nepasibaigus pasirengimo sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą terminui

Kai fizinis ar juridinis asmuo, nepasibaigus pasirengimo sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą terminui, savo veikla didina neigiamą poveikį aplinkai, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas gali priimti nutarimą sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą nepasibaigus pasirengimo sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą terminui.

34 straipsnis. Aplinkai kenksmingos veiklos sustabdymas

Pasibaigus pasirengimo sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą terminui, priimamas nutarimas sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą. Šis nutarimas nedelsiant įteikiamas pasirašytinai arba išsiunčiamas registruotu laišku fiziniam ar juridiniam asmeniui, kurio veikla sustabdoma.

35 straipsnis. Nutarimo sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą vykdymas

1. Nutarimą sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą vykdo juridinio asmens, kurio veikla sustabdoma, vadovas arba fizinis asmuo, dėl kurio jis priimtas.

2. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas, jei reikia užtikrinti nutarimo sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą vykdymą, gali Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka užplombuoti patalpas, įrenginius ir kt.

36 straipsnis. Nutarimo sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą panaikinimas

1. Fizinis ar juridinis asmuo, įvykдęs nutarime sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą nustatytus reikalavimus, apie tai raštu praneša šį nutarimą priėmusiam pareigūnui. Pastarasis ne ilgiau kaip per 7 dienas nuo tokio pranešimo gavimo dienos privalo patikrinti, ar nutarime nustatyti reikalavimai yra įvykdyti, ir jei taip – jį panaikinti bei apie tai pranešti regiono aplinkos apsaugos departamento vadovui.

2. Fizinis ar juridinis asmuo, kurio ūkinė veikla sustabdyta, gali ją pradėti tik aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnui panaikinus nutarimą. Sprendimas panaikinti aplinkai kenksmingos veiklos sustabdymą įrašomas nutarime sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą.

37 straipsnis. Nutarimo sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą apskundimas

1. Nutarimas sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą skundžiamas per 10 dienų nuo jo priėmimo dienos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūrą atliekančiai institucijai.

2. Skundo padavimas nesustabdo nutarimo sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą vykdymo.

3. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūrą atliekanti institucija skundą dėl nutarimo sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą išnagrinėja per 10 darbo dienų ir priima vieną iš šių sprendimų:

1) skundą patenkina ir panaikina nutarimą;

2) skundą patenkina iš dalies;

3) skundą atmeta ir palieka galioti nutarimą sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą.

4. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūrą atliekančios institucijos sprendimas įsigalioja nuo jo priėmimo dienos ir nedelsiant išsiunčiamas pareigūnui, sustabdžiusiam įmonės, įstaigos ar organizacijos ūkinę veiklą, bei fiziniam ar juridiniam asmeniui, kurio kenksminga aplinkai veikla buvo sustabdyta.

5. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūrą atliekančios institucijos sprendimas įstatymų nustatyta tvarka gali būti skundžiamas teismui.

38 straipsnis. Atsakomybė už patirtus nuostolius ir kitas pasekmes, atsiradusias dėl aplinkai kenksmingos veiklos sustabdymo

1. Už fizinio ar juridinio asmens patirtus nuostolius, kitas pasekmes, atsiradusius teisėtai sustabdžius aplinkai kenksmingą veiklą, valstybinės aplinkos apsaugos kontrolės institucijos ir pareigūnai neatsako.

2. Už fizinio ar juridinio asmens patirtus nuostolius, atsiradusius dėl neteisėto aplinkai kenksmingos veiklos sustabdymo, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės institucijos ir pareigūnai atsako įstatymų nustatyta tvarka.

39 straipsnis. Draudimas sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą

Draudžiama sustabdyti aplinkai kenksmingą veiklą, jei toks veiklos sustabdymas galėtų sukelti visuomenės interesams didesnę žalą nei veiklos tęsimas.

V SKYRIUS ŠAUNAMŪJŲ GINKLŲ, FIZINĖS IR KITOKIOS PRIEVARTOS NAUDOJIMAS

40 straipsnis. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai, turintys teisę panaudoti fizinę prievartą

Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai, pagal pareigas vykdantys miškų bei jų išteklių, gyvosios gamtos (įskaitant žuvis), apsaugos ir naudojimo teisėtumo valstybinę kontrolę, atlikdami tarnybines pareigas, šio bei kitų įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka turi teisę panaudoti fizinę prievartą bei šaunamuosius ginklus.

41 straipsnis. Prievartos rūšys ir naudojimo sąlygos

1. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą, kai ji yra būtina užkertant kelią teisės pažeidimams, sulaikyti pažeidimus padariusius asmenis ir kitais atvejais, saugant bei ginant asmens, visuomenės, valstybės teisėtus interesus. Prievarta, galinti sukelti pavojų sveikatai ar gyvybei, gali būti naudojama tik tiek, kiek to reikia tarnybinei pareigai atlikti, ir tik po to, kai visos įmanomos įtikinimo ar kitos priemonės nebuvo veiksmingos. Prievartos rūšį ir jos panaudojimo ribas pasirenka aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį bei individualias teisės pažeidėjo savybes. Naudodami prievartą, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai privalo stengtis išvengti sunkių pasekmių.

2. Psichinė prievarta šiame Įstatyme suprantama kaip įspėjimas apie ketinimą nedelsiant panaudoti fizinę prievartą, specialiąsias priemones ar šaunamąjį ginklą. Psichinei prievartai prilyginamas šaunamojo ginklo demonstravimas bei įspėjamieji šūviai, tačiau šias psichinės prievartos priemones galima naudoti tik esant šio Įstatymo 42 straipsnio 1 dalyje išvardytoms sąlygoms.

3. Fizinė prievarta šiame Įstatyme suprantama kaip:

1) bet kokio pobūdžio fizinės jėgos bei kovinių imtynių veiksmų panaudojimas;

2) specialiųjų priemonių, t. y. ginkluotėje esamų lazdu, antrankių bei rišimo priemonių, dujų, tarnybinių šunų, transporto priemonių sustabdymo bei kitų įstatymų leidžiamų aktyvios ir pasyvios gynybos priemonių panaudojimas.

4. Prieš naudodamas fizinę prievartą arba šaunamąjį ginklą, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas privalo įspėti apie tokį ketinimą, suteikdamas asmeniui galimybę įvykdyti teisėtus reikalavimus, išskyrus atvejus, kai delsimas kelia grėsmę pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai arba toks įspėjimas yra neįmanomas.

5. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai turi būti specialiai parengti ir periodiškai tikrinami, ar gali veikti situacijose, kuriose naudojama fizinė prievarta, specialiosios priemonės ir šaunamasis ginklas.

6. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas, panaudojęs prievartą nepažeisdamas šio Įstatymo reikalavimų ir padaręs žalą įstatymų saugomoms vertybėms, atsakomybėn netraukiamas.

7. Jei dėl aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno panaudotos prievartos asmuo mirė arba patyrė sveikatos sutrikimą, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės priežiūrą atliekančios institucijos ar regiono aplinkos apsaugos departamento vadovas apie tai privalo pranešti prokurorui.

42 straipsnis. Fizinės prievartos naudojimas

1. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas turi teisę panaudoti fizinę prievartą:

1) gindamas save, kitą asmenį nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio gyvybei ar sveikatai kėsینimosi;

2) sulaikydamas teisės pažeidimą padariusį asmenį, kuris aktyviais veiksmais vengia sulaikymo;

3) vykstant pasikėsinimui į aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančių institucijų transporto priemonę, šaunamąjį ginklą, specialiąsias ryšio, aktyvios ar pasyvios gynybos priemones ar kitą aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo valstybinę kontrolę vykdančių institucijų turtą, taip pat kai būtina juos atgauti;

4) esant tarnybiniam būtinumui sulaikyti transporto priemonę vairuojantį asmenį.

2. Draudžiama naudoti kovinių imtynių veiksmus bei specialiąsias priemones prieš nėščias moteris, taip pat prieš invalidus ar nepilnamečius, jei šie asmenų požymiai pareigūnui yra žinomi

arba aiškiai matomi, išskyrus atvejus, kai tokie asmenys užpuola arba priešinasi pavojingu gyvybei ar sveikatai būdu.

43 straipsnis. Šaunamojo ginklo naudojimas

1. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas kaip išimtinę priemonę turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą, kai kitos prievartos priemonės yra neveiksmingos.

2. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenį šiais atvejais:

1) gindamas save, kitą asmenį nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio pavojingo gyvybei ar sveikatai kėsینimosi;

2) sulaikydamas nusikaltimą padariusį asmenį, kuris aktyviais veiksmais vengia sulaikymo, jeigu kitaip jo neįmanoma sulaikyti, taip pat tais atvejais, kai asmuo atsisako įvykdyti teisėtą reikalavimą padėti ginklą ar kitą daiktą, kuriuo galima sužaloti žmogų, jeigu kitaip šio asmens neįmanoma nuginkluoti;

3) vykstant pasikėsinimui į šaunamąjį ginklą.

3. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas turi teisę panaudoti psichinę ar fizinę prievartą, jeigu sulaikomas ar sulaikytas asmuo bando panaudoti prievartą arba artinasi prie aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno ir neklauso jo reikalavimo laikytis nurodyto atstumo arba kėsینasi atimti iš aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno šaunamąjį ginklą. Jeigu panaudotos prievartos priemonės yra neveiksmingos arba jų panaudoti neįmanoma dėl asmens veiksmų intensyvumo, o delsimas kelia grėsmę aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno gyvybei, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas gali panaudoti šaunamąjį ginklą.

4. Draudžiama naudoti šaunamąjį ginklą žmonių susibūrimo vietose, jeigu nuo to gali nukentėti pašaliniai asmenys, prieš nėščias moteris, taip pat prieš invalidus, nepilnamečius, jei šie asmenų požymiai pareigūnui yra žinomi arba aiškiai matomi, išskyrus atvejus, kai tokie asmenys užpuola arba priešinasi pavojingu gyvybei ar sveikatai būdu.

5. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas turi teisę išimti šaunamąjį ginklą iš dėklo ir parengti jį naudoti, jeigu mano, kad konkrečioje situacijoje gali tekti jį panaudoti.

6. Aplinkos apsaugos kontrolės pareigūnas, nesukeldamas grėsmės įstatymų saugomoms vertybėms, turi teisę iššauti iš šaunamojo ginklo, kai būtina duoti pavojaus signalą arba išsikviesti pagalbą.

VI SKYRIUS

NEETATINIAI APLINKOS APSAUGOS INSPEKTORIAI

44 straipsnis. Neetatiniai aplinkos apsaugos inspektoriai

Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnams aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę padeda vykdyti visuomeniniais pagrindais veikiantys aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnų pagalbininkai – neetatiniai aplinkos apsaugos inspektoriai.

45 straipsnis. Neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių veiklos pagrindai

Neetatiniai aplinkos apsaugos inspektoriai savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Aplinkos apsaugos įstatymu, šiuo ir kitais įstatymais bei kitais norminiais teisės aktais, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnų, su kuriais dirba, nurodymais.

46 straipsnis. Neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių uždaviniai

Pagrindinis neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių uždavinys – teikti visokeriopą pagalbą institucijoms ir pareigūnams, vykstantiems aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę.

47 straipsnis. Reikalavimai asmenims, norintiems tapti neetatinais aplinkos apsaugos inspektoriais

Neetatinais aplinkos apsaugos inspektoriais gali tapti Lietuvos Respublikos piliečiai, sulaukę 18 metų, turintys nepriekaištingą reputaciją aplinkos apsaugos srityje, neturintys teistumo už sunkius, labai sunkius nusikaltimus ar nusikaltimus aplinkai, taip pat kuriems per paskutinius vienerius metus nebuvo įsiteisėjęs teismo apkaltinamasis nuosprendis už baudžiamuosius nusižengimus aplinkai,

nebausti administracinėmis nuobaudomis už teisės pažeidimus aplinkos apsaugos, gamtos išteklių naudojimo, gamtos, istorijos ir kultūros paminklų apsaugos srityje, norintys saugoti aplinką bei šalies gamtinius išteklius nuo neteisėtos veikos, išlaikę egzaminus pagal aplinkos ministro nustatytą programą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-2075](#), 2004-03-23, *Žin.*, 2004, Nr. 50-1636 (2004-04-06)

48 straipsnis. Neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių galių suteikimas

1. Neetatiniams aplinkos apsaugos inspektoriams galios suteikiamos vieneriems metams. Priėmimo į neetatinius aplinkos apsaugos inspektorius tvarką nustato aplinkos ministras.

2. Neetatiniams aplinkos apsaugos inspektoriams išduodami jų galias patvirtinantys aplinkos ministro nustatyto pavyzdžio pažymėjimai.

3. Pažymėjimus išduoda Aplinkos ministerija arba jos įgaliota institucija ir regionų aplinkos apsaugos departamentai.

4. Aplinkos ministerija arba jos įgaliota institucija suteikia galias neetatiniams aplinkos apsaugos inspektoriams veikti visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Regionų aplinkos apsaugos departamentai suteikia galias veikti jų kontroliuojamoje teritorijoje.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-2075](#), 2004-03-23, *Žin.*, 2004, Nr. 50-1636 (2004-04-06)

49 straipsnis. Neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių pareigos

1. Neetatiniai aplinkos apsaugos inspektoriai, kontroliuodami, ar fiziniai ir juridiniai asmenys laikosi aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų, privalo:

1) nustatę aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių įstatymų ar kitų teisės aktų pažeidimą, pagal savo kompetenciją imtis priemonių užkirsti jam kelią, išsiaiškinti priežastis bei nustatyti asmenis, kaltus šio pažeidimo padarymu. Kai neetatiniai aplinkos apsaugos inspektoriai pagal savo kompetenciją negali imtis priemonių dėl aplinkos apsaugos įstatymų pažeidimų, jie privalo apie tokius pažeidimus pranešti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančioms institucijoms ar pareigūnams;

2) pranešti aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės institucijoms ar pareigūnams apie pastebėtus avarinius ir kitus aplinkos užteršimo, gyvūnų žuvimo, augalijos naikimo bei ekologinių pokyčių atvejus ir dalyvauti organizuojant pasekmių likvidavimą;

3) išsiaiškinę aplinkos apsaugos įstatymų pažeidimą, privalo nustatyta tvarka perduoti aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnams arba įstatymų nustatyta tvarka kitiems pareigūnams ar institucijoms surašytus, pažeidimą fiksuojančius dokumentus, paimtus neteisėtai įgytus gamtos išteklius, produkciją, pažeidimo padarymo įrankius, kitus daiktinius ir dokumentinius įrodymus.

2. Šio straipsnio 1 dalyje numatytų pareigų, taip pat kitų neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių funkcijų atlikimo tvarką nustato Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-2075](#), 2004-03-23, *Žin.*, 2004, Nr. 50-1636 (2004-04-06)

50 straipsnis. Neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių teisės

Neetatiniai aplinkos apsaugos inspektoriai turi teisę:

1) tikrinti fizinių ir juridinių asmenų bei pareigūnų dokumentus, suteikiančius teisę naudoti gamtos išteklius;

2) aiškintis aplinkos apsaugos įstatymų pažeidėjų asmenybes, pristatyti juos šiuo tikslu į policiją;

3) surašyti administracinių teisės pažeidimų protokolus, aktus, kitus pažeidimą fiksuojančius dokumentus ir dalyvauti nagrinėjant jų pagrindu iškeltas administracines bylas;

4) įstatymų nustatyta tvarka paimti iš aplinkos apsaugos įstatymų pažeidėjų neteisėtai įgytus gamtos išteklius, produkciją, pažeidimo padarymo įrankius, kitus daiktinius pažeidimo padarymo įrodymus, gauti paaiškinimus, dokumentų nuorašus;

5) kartu su aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnais patekti į ūkinių objektų teritorijas ir atlikti jų užduotis aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių įstatymų ar kitų teisės aktų pažeidimams išaiškinti ar pasekmėms likviduoti.

51 straipsnis. Neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių skatinimas

Aktyviai dirbantys neetatiniai aplinkos apsaugos inspektoriai aplinkos ministro nustatyta tvarka gali būti materialiai skatinami.

52 straipsnis. Neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių socialinės garantijos

1. Neetatiniam aplinkos apsaugos inspektoriui valstybė išmoka vienkartinę pašalpą, jeigu jam atliekant neetatinio aplinkos apsaugos inspektoriaus funkcijas buvo padarytas kūno sužalojimas, dėl kurio jis tapo:

- 1) I grupės invalidu – 50 MGL dydžio;
- 2) II grupės invalidu – 40 MGL dydžio;
- 3) III grupės invalidu – 30 MGL dydžio.

2. Neetatiniam aplinkos apsaugos inspektoriui žuvus atliekant neetatinio aplinkos apsaugos inspektoriaus funkcijas, jo šeimos nariams (sutuoktiniui, nepilnamečiams vaikams (įvaikiams), vaikams, gimusiems po žuvusiojo mirties) ir nedarbingiems asmenims, kurie buvo žuvusiojo išlaikomi ar jo žuvimo dieną turėjo teisę gauti jo išlaikymą, išmokama lygiomis dalimis 100 MGL dydžio vienkartinė pašalpa.

3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytų pašalpų išmokėjimo atvejus ir tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

53 straipsnis. Neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių atsakomybė

1. Neetatiniams aplinkos apsaugos inspektoriams, nedalyvaujantiems arba neaktyviai dalyvaujantiems aplinkos apsaugos kontrolės veikloje, suteiktos galios gali būti nepratęšiamos.

2. Inspektoriams, piktnaudžiaujantiems suteiktomis galiomis, vykdančiams veiklą, nesuderinamą su neetatinio aplinkos apsaugos inspektoriaus statusu, suteiktos galios atšaukiamos.

3. Neetatiniai aplinkos apsaugos inspektoriai, viršiję jiems suteiktas galias, atsako įstatymų nustatyta tvarka.

VII SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

54 straipsnis. Fizinį ir juridinių asmenų teisės ir pareigos

1. Fiziniai ir juridiniai asmenys įstatymų nustatyta tvarka turi teisę apskusti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančių institucijų bei pareigūnų veiksmus (neveikimą).

2. Fiziniai ir juridiniai asmenys privalo sudaryti visas sąlygas, būtiną aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnams aplinkos apsaugos valstybinei kontrolei vykdyti, ir paklusti aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnų teisėtiems reikalavimams.

55 straipsnis. Atsakomybė už Įstatymo pažeidimus

1. Juridiniai ir fiziniai asmenys, pažeidę šio Įstatymo reikalavimus, traukiami teisinėn atsakomybėn įstatymų nustatyta tvarka.

2. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai, nesiimantys veiksmų, užtikrinančių aplinkos apsaugą reglamentuojančiuose įstatymuose ar kituose teisės aktuose įtvirtintų reikalavimų laikymąsi, ar viršijantys jiems suteiktas galias, traukiami teisinėn atsakomybėn įstatymų nustatyta tvarka.

56 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis Įstatymas įsigalioja nuo 2003 m. sausio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Papildyta priedu:

Nr. [X-648](#), 2006-06-08, Žin., 2006, Nr. 72-2667 (2006-06-28)

Lietuvos Respublikos
aplinkos apsaugos
valstybinės kontrolės įstatymo
priedas

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti), OL 2004 m. specialusis leidimas, 15 skyrius, 8 tomas, p. 357.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-2075](#), 2004-03-23, Žin., 2004, Nr. 50-1636 (2004-04-06)

APLINKOS APSAUGOS VALSTYBINĖS KONTROLĖS ĮSTATYMO 3, 7, 8, 9, 12, 15, 22, 23, 30, 31, 47, 48, 49 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO BEI ĮSTATYMO 19 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMAS

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [X-648](#), 2006-06-08, Žin., 2006, Nr. 72-2667 (2006-06-28)

APLINKOS APSAUGOS VALSTYBINĖS KONTROLĖS ĮSTATYMO 1, 2, 3, 12, 18, 20, 24 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO PRIEDU ĮSTATYMAS

*** Pabaiga ***

Redagavo: Aušra Bodin (2006-06-29)

ausra.bodin@lrs.lt